

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca: SSA Zofia Rybicka-Szkibiel

Sędziowie: SA Jolanta Hawryszko

SA Urszula Iwanowska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2013 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania K. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

przy udziale zainteresowanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o odpowiedzialność za zobowiązania spółki z tytułu składek

na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 czerwca 2012 r., sygn. akt VI U 1135/09,

postanawia: uchylić zaskarżony wyrok, znieść postępowanie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 27 lutego 2009 r., znak: DRd/ (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że K. J. jako członek zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na dzień 27 lutego 2009 r. za okres: od października 2005 r. do lutego 2006 r., w łącznej kwocie 16.813,93 zł. W uzasadnieniu organ rentowy między innymi wskazał, że uchwałą Zgromadzenia Wspólników z dnia 10 listopada 2005 r. w spółce (...) powołano zarząd w osobie K. J., która pełniła jednoosobowo funkcję prezesa zarządu do dnia 13 kwietnia 2006 r. tj. do podjęcia uchwały zgromadzenia wspólników o otwarciu likwidacji spółki. W okresie tym spółka nie regulowała zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Egzekucja należności wobec spółki okazała się bezskuteczna, brak jest majątku, z którego można by zaspokoić nieopłacone należności, a wniosek o ogłoszenie upadłości nie został zgłoszony. Dalej organ rentowy podniósł, że postępowanie egzekucyjne wobec spółki prowadzone przez Komornika Sądowego Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Szczecinie zostało umorzone bez zaspokojenia wierzycieli, wobec czego K. J. jako członek zarządu odpowiada za zobowiązania (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. całym swoim majątkiem za zobowiązania, które powstały w okresie pełnienia przez nią funkcji w zarządzie.

W odwołaniu od powyższej decyzji K. J. wniosła o jej uchylenie i oddalenie roszczeń w stosunku do jej osoby oraz zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych wskazując, że formalnie była członkiem zarządu spółki (...) od listopada 2005 r., w rzeczywistości jednak jej powołanie do pełnienia funkcji członka zarządu miało charakter fikcyjny, a ona sama nigdy nie miała

dostępu do żadnej dokumentacji spółki, nie prowadziła jej spraw. Wskazując na charakter relacji łączących ją w latach 2005-2006 z K. W. oraz A. M. - współnikami i członkami Zarządu spółki, ubezpieczona podniosła, że w trakcie spotkań prywatnych przedkładano jej do podpisu różne dokumenty, które podpisywała, zachęcona perspektywą otrzymania pracy, przy czym nie miała możliwości zapoznania się z całą treścią pism – przedstawiano jej wyłącznie ostatnią stronę – jak się później okazało, były to między innymi wnioski składane do KRS. K. J. podkreśliła, że w okresie formalnego pełnienia funkcji członka zarządu spółki nie zajmowała się prowadzeniem jej spraw, nie świadczyła pracy, nigdy nie przebywała na terenie przedsiębiorstwa, nie wiedziała nic na temat działalności firmy, w tym czasie nie podpisywała też żadnych dokumentów finansowych spółki, nie była także obecna w trakcie kontroli ZUS, która miała miejsce od lutego do kwietnia 2006 r., nie miała również żadnego kontaktu z osobami powiązаныmi ze spółką, poza K. W. i A. M., którzy każdorazowo spotykali się z nią wyłącznie poza siedzibą spółki pod pretekstem „załatwienia pracy”. Nadto skarżąca podniosła, że w 2005 i 2006 roku jej stan zdrowia psychicznego był zły, a objawiało się to między innymi: apatią, lękiem, zmianami nastrojów, depresją, co powodowało konieczność korzystania z pomocy PZP oraz przyjmowania leków, których skutkami ubocznymi było między innymi „otępienie psychiczne” oraz brak pełnej świadomości otaczającej rzeczywistości i rozeznania skutków własnych czynów. K. J. zwróciła również uwagę na kondycję finansową spółki, która była już niewypłacalna przed listopadem 2005 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie w całości z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2009 r. Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. wezwał do udziału w charakterze zainteresowanego (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że ubezpieczona K. J. jako członek zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. nie odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na dzień 27 lutego 2009 r. za okres od października 2005 r. do lutego 2006 r. (punkt I) i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz K. J. kwotę 2400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II).

Sąd Okręgowy uznał, że organ rentowy nie sprostał ciężarowi udowodnienia bezskuteczności egzekucji należności objętych zaskarżoną decyzją bezpośrednio od spółki, nie wykazując tym samym pozytywnej przesłanki odpowiedzialności wnioskodawczyni za zobowiązania spółki powstałe w czasie pełnienia przez nią funkcji prezesa zarządu (art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej).

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

1) naruszenie prawa materialnego - art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa skutkujące jego niezastosowaniem polegającym na przyjęciu, że okoliczności faktyczne w sprawie nie uzasadniają jego zastosowanie, albowiem jest to norma prawna o charakterze wyjątkowym;

2) naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności:

- art. 233 k.p.c. - sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że płatnik - ubezpieczony wykazał okoliczności będące podstawą rozstrzygnięcia,

- art. 252 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie wobec ubezpieczonego, skutkujące przyjęciem, że nie jest on zobligowany do wykazania okoliczności, na podstawie których wywodzi swoje twierdzenia i tezy.

K. J. działając przez pełnomocnika wniosła o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania według norm przepisanych podnosząc, że wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy.

Sąd Apelacyjny ustalił i rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego doprowadziła do uchylecia zaskarżonego wyroku z uwagi na stwierdzoną w sprawie nieważność postępowania.

Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach zakreślonych wskazanymi w apelacji wnioskami i zarzutami, jednakże nieważność postępowania bierze pod uwagę z urzędu (art. 378 § 1 k.p.c.).

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia odpowiedzialności ubezpieczonej za zaległe składki obciążające (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w likwidacji.

Zgodnie z art. 116 § 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa – w brzmieniu obowiązującym w okresie między listopadem 2005 r. a kwietniem 2006 r., czyli w brzmieniu wprowadzonym od dnia 14 stycznia 2005 r. (j. t. Dz. U. z 2005 r., nr 8, poz. 60 ze zm.) – za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, chyba że członek zarządu wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające upadłości (postępowanie układowe) albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, bądź też wskaże on mienie, z którego egzekucja jest możliwa. Odpowiedzialność członków zarządu spółki obejmuje zobowiązania podatkowe, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członków zarządu spółki.

Odpowiedzialność członków zarządu spółki jako osób trzecich ma charakter akcesoryjny i subsydiarny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2006 r., II UK 47/06, OSNP 2007/19-20/296). Solidarność, o której mowa w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej dotyczy odpowiedzialności solidarnej członków zarządu ze spółką, co oznacza, że spełnienie zobowiązania wynikającego ze składek przez jedną z tych osób zwalnia w tym zakresie pozostałe (art. 366 k.c.).

Nie ulega zatem wątpliwości, że podmiotem zainteresowanym wynikiem rozstrzygnięcia niniejszej sprawy była nie tylko K. J., której dotyczyła zaskarżona decyzja – jako jednoosobowy członek zarządu spółki - ale także (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S., która od dnia 13 kwietnia 2006 r. jest w stanie likwidacji, a jej likwidatorem został wyznaczony A. M..

W zakresie odpowiedzialności członka zarządu za zaległości składkowe spółki z ograniczoną i pozycji spółki jako dłużnika i podmiotu zainteresowanego wynikiem rozpoznania sprawy wypowiadał się wielokrotnie Sąd Apelacyjny w Szczecinie, np. w orzeczeniach z dnia 24 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III A Ua 173/08), z dnia 1 lipca 2008 r. (sygn. akt III A Ua 333/08), z dnia 10 lipca 2008 r. (sygn. akt III A Ua 415/08), stwierdzając, że spółka z ograniczoną odpowiedzialnością winna brać udział w postępowaniu jako zainteresowana.

W okresie prowadzenia postępowania przez Sąd Okręgowy, a także na dzień wyrokowania w tej sprawie spółka pozostawała w stanie likwidacji, a jej przedstawicielem był likwidator A. M.. Sąd pierwszej instancji pomimo posiadania dokumentów wskazujących na te okoliczności dokonał wezwania do udziału w sprawie jako zainteresowanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., kierował korespondencję najpierw na ostatni adres wskazany w KRS ul. (...), (...)-(...) S. (przesyłka k. 69, 122, 152, 230), a następnie z przyczyn niewyjaśnionych kierował przesyłki do spółki na adres ul. (...) w S. (przesyłka k. 253, 306, 326, 360, 424, 425, 436). Przy czym, przesyłka z dnia 12 lutego 2012 r. doręczyciel umieścił wpis: „adresat nieobecny, nie ma takiej firmy pod w/w adresem, nie ma możliwości zostawienia awiza” (przesyłka k. 406-407). Adres ten podał A. M. przesłuchiwany w charakterze świadka na rozprawie w dniu 20 stycznia 2011 r. (k. 216). Jednak żaden zapis w protokole rozprawy z tego dnia, ani żaden inny dokument nie wyjaśniają, dlaczego aktualny adres zamieszkania świadka został potraktowany przez Sąd Okręgowy jako adres spółki.

Zgodnie z aktualnymi na dzień wydania niniejszego postanowienia danymi uwidocznionymi w KRS nr (...) rejestru przedsiębiorców (adres strony internetowej, na której są dostępne informacje z rejestru: <https://ems.ms.gov.pl>) powyższe informacje dotyczące spółki (...) są aktualne.

Powyższe ustalenia jednoznacznie wskazują, że spółka będąca w stanie likwidacji – reprezentowana przez likwidatora A. M. została pozbawiona możliwości obrony swoich praw. Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę ostatecznie nie uwzględnił zmiany statusu spółki i pozbawił spółkę w likwidacji reprezentowaną przez likwidatora udziału w sprawie.

Niewezwanie przez sąd właściwie oznaczonego zainteresowanego do udziału w postępowaniu powoduje nieważność tego postępowania na podstawie art. 379 pkt 5 w związku z art. 477¹¹ § 1 k.p.c. (por. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 lipca 1998 r., III ZP 20/98, OSNP 1998/23/690 oraz w wyroku z dnia 3 października 1996 r., II URN 36/96, OSNP 1997/9/156).

Rozpoznając sprawę ponownie rzeczą Sądu Okręgowego będzie zatem wezwanie do udziału w sprawie zainteresowanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w likwidacji (przez zmianę postanowienia z dnia 18 sierpnia 2009 r. (k. 47) i kierowanie wszelkich przesyłek do jej likwidatora A. M.. Przy czym, sąd z urzędu winien uwzględniać wszelkie zmiany dokonywane w zapisach KRS dla spółki. Następnie sąd pierwszej instancji przeprowadzi merytoryczne postępowanie z udziałem wszystkich osób zainteresowanych jego wynikiem. Ponieważ postępowanie w całości musi być przeprowadzone od nowa, Sąd Apelacyjny nie wypowiedział się merytorycznie o sprawie.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok znosząc przeprowadzone przed Sądem Okręgowym postępowanie i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania, jednocześnie na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. pozostawił temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko